ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2021/HC-A/170
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޝަހުދު އިބްރާހީމް މަނިކު / ނ.މަނަދޫ، ރަންބިން
- އިސްތިއުނާފުގައި ރައްދުވި ފަރާތް: ވާދީ ބީޗް ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޖީދު

ނިމުނު ތާރީޚް: 16 ރަޖަބު 1444 / 07 ފެބްރުއަރީ 2023

ހައިކޯޓުގައި ފޯސްޓްއާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމުން ތާރީޚް: 25 ޝައްވާލް 1442 / 06 ޖޫން 2021

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 706/Cv-C/2019
- ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 04 ޑިސެމްބަރު 2019
- ނިމުނު ތާރީޚް: 30 މާރިޗު 2021

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޝަރުފުދު އިބްރާހީމް މަނިކު / ރަންބިން، ނ.މަނަދޫ

ބަދަލުގައި: އަޙްމަދު ޝައްފާން މުޙައްމަދު / ހ.ޗާޒީބާރީ، ކ.މާލެ

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވި ފަރާތް

ވާދީ ބީޗްރީސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް

ބަދަލުގައި: އިސްމާޢީލް ވިސާމް / ދޮރުވަސް، ހުޅުމާލެ

މަދަނީ – އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ – ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާ - އަނގަބަހުން ވެވޭ ޢަހުދު އާއި އެއްބަސްވުން – ވިޔަފާރީގެ އެއްބަސްވުން - ޤާނޫނީ ޢަހުދެއް ބަނދެވުމުގެ ނިޔަތް (intention to create legal relations) -

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒީގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 706/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، ސ.މަރަދޫ، ރަންބިން / ޝަމްދޫ އިބްރާހީމްމަނިކު[1] (މީގެ ފަހުން "ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް މި ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކުރާ)ގެ ފަރާތުން އެ ފައިސަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ ފައިސަލާއެކެވެ. މި ފައިސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ވާދީ ބްރޭންޑްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[2] (މީގެ ފަހުން "ވާދީ ބްރޭންޑްސް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާފަރާތް") އެވެ.

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

2. ކްރީމް ކްރެކަރ (ފުރި ކްރެކަރު) ބިސް ކޯދު (Hupseng Biscut) ރާއްޖެ އެތެރެކޮށް ވިޔަފާރިކުރުމަށް 2016 ވަނަ އަހަރު ވާދީ ބްރޭންޑްސް އާއި ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް އާއި ދެމެދު އަނގަބަހުން އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާ ކަމަށް އޭނާ ބުނެއެވެ. މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް އެބިސްކޯދު ރާއްޖެ އެތެރެ ކުރުމަށް -/1،137،400ރ. (އެއްމިލިއަން އެއްސަތޭކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ރުފިޔާ) ވާދީ ބްރޭންޑްސްގައި އިންވޮއިސްކުރިކަމަށް ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް ބުނެއެވެ.[3]

---

[1] A200951

[2] C-64/94

[3] ސިވިލް ކޯޓުގެ މުދަލާއި ފައިސާއާބެހޭ ބޭޒީ މައްސަލަތައް ބަލާ ޑިވިޜަނުން މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމުގެ 8.1 ވަނަ ނުކުތާ

3. ވާދީ ޕްރޮޑަކްޓްސްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ސަރުކާރު އިޤްތިސާދާއި ފެހިވިއާ އެއްބަސްވުމަކީ، ހަޖްސަވަން މަޖުރާގެ ކުރިމު ޓާކަށް ބިޑްކޮށް އެއްބަސްކުރުމަށް އަސާސަކުރުން ވަގުތީ ގޮތުން ފެހިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ސަރުކާރު އިޤްތިސާދު އަށް ޖުމްލަ 1،706،100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްސަތޭކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އިންވެސްޓްމަންޓްކުރަން ވާދީ ޕްރޮޑަކްޓްސް އިން އެއްބަސްވާކަން އެނގެން އޮތްކަމެވެ.[4]

4. ސަރުކާރު އިޤްތިސާދު ބުނާ ގޮތުން، ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވަނީ، ޑާޓާ އެންޓްރީ ހިންގަން ބޭނުންވާ 40 ޔުނިޓްގެ ކޮމްޕިއުޓަރުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ ކަމުގައިވާ 568،700.00ރ (ފަސްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ޖުމްލަ އާއި 40 ޔުނިޓްގެ ކޮމްޕިއުޓަރުގެ ފައިދާގެ 1/2 (ދެބައިކުޅަ އެއްބައި) އަދަދު 45،660.37ރ (ސާޅީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތް ލާރި) ސަރުކާރު އިޤްތިސާދަށް ދިނުމަށް ކަމަށެވެ. މިގޮތުން ކޮންމެ މަހަކު 03 (ތިނެއް) ކޮމްޕިއުޓަރުގެ ފައިދާ ދޭން ވާދީ ޕްރޮޑަކްޓްސް އިން އެއްބަސްވެފައިވާކަމަށް ސަރުކާރު އިޤްތިސާދު ބުނެއެވެ.

5. 2016 ފެބްރުއަރީން ފެށިގެން 2018 ޖުލައިމަހުގެ ނިޔަލަށް ސަރުކާރު އިޤްތިސާދަށް ދީފައިވަނީ 09 (ނުވައެއް) ކޮމްޕިއުޓަރުގެ ފައިދާ ކަމަށް ސަރުކާރު އިޤްތިސާދު ބުނެއެވެ. ސަރުކާރު އިޤްތިސާދަށް ދޭންޖެހޭ ފައިސާގެ ބާކީއަށް 1،137،400/-ރ. (އެއްމިލިއަން އެއްލައްކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ރުފިޔާ) އަނބުރާ ދިނުމަށްޓަކައި ވާދީ ޕްރޮޑަކްޓްސްއިން ސަރުކާރު އިޤްތިސާދަށް 31 ޑިސެމްބަރ 2018 ގައި ފައިސާ ލިބޭ ގޮތަށް ދޫކުރި، ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު 005818 ޗެކްގެ ފައިސާ ވާދީ ޕްރޮޑަކްޓްސްގެ އެކައުންޓުގައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން ފައިސާ ލިބިފައި ނުވާކަމަށް ސަރުކާރު އިޤްތިސާދު ބުނެއެވެ.[5]

[4] 09 ޖުލައި 2019 ގައި ވާދީ ޕްރޮޑަކްޓްސްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި 01 ވަނަ ބަޔާން.
[5] އެބަ 8.3 ވަނަ ނުކުތާ

6. އެހެންކަމުން، ޝަމްދޫ އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ވާރި ބެލެނިވެރިސް އިން ޝަމްދޫ އިބްރާހީމްއަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު 005818 ޗެކު ބައުންސްވުމުން އެޗެކުގައިވާ އަދަދަށް ފައިސާ ލިބިފައިނުވާތީ އެފައިސާ ހޯދުމަށާއި، އަދި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައިވާ އެއްބަސްވުމާއި ވާރި ބެލެނިވެރިސް ހިލާފުވެފައިވާތީ ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ސިވިލް ކޯޓުގައި 03 ޖަނަވަރީ 2019 ގައި ދައުވާކުރިއެވެ.[6] އެމައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 706/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް:

7. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 706/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޙުކުމަށް ބެލިއިރު، އެޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ؛

"ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިގެން، ވާރި ބެލެނިވެރިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް މަނިކުއަށް ދޫކޮށްފައިވާ ޗެކުގައިވާ އަދަދަށް ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް މަނިކުއަށް ވާރި ބެލެނިވެރިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ސަބަބެއް ސާބިތުވާންނެތި އެޗެކުގައިވާ އަދަދަށް ވާރި ބެލެނިވެރިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް މަނިކުއަށް ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭނޭކަމަށް އަސްގަނޑަށް ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ޝަމްދޫ އިބްރާހީމް މަނިކު އާއި ވާރި ބެލެނިވެރިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާ ދެމެދު ވެފައިވާކަމަށް ބުނާ އެއްބަސްވުން ސާބިތުވާން ނެތުމުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވާރި ބެލެނިވެރިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ކިބައިން ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ ފައިސާ ނަގައިނުދެވޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ."

މިފަދައިންކަން ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޙުކުމުން އެނގެން އޮތެވެ. ޝަމްދޫ އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން މިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވަނީ މިޙުކުމެވެ.

[6] ދައުވާއި ފައިސާއާބެހޭ މައްސަލަތައް ބަލާ ޖުޑިޝަލް މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމު (އެނބެރީ ނަންބަރު 35)

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބުތައް:

8. މަތީގައި ބަޔާން ކުރުވުނު ނިންމުން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބުރަވެވަޑައިގެން ބެލެވުން އޮވެއެވެ.

8.1 ޝެއާރު އެގްރީމެންޓަށް ހިއްސާވެރިވެ ބިޒްނަސްގެ ބިލާތު އެއްބަސްވުމަށް ވާދީ ބިޒްނަސްއަށް ޝެއާރު އެގްރީމެންޓް ޓްރަސްޓް ދީފައިވާކަން ދެފަރާތުގެ ބަހުން އެނގޭކަން.[7]

8.2 ޝެއާރު އެގްރީމެންޓް އިންވެސްޓްމަންޓްކޮށްފައިވާ އަދަދަކާއި ޝެއާރު އެގްރީމެންޓުގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ލިޔެކިޔުންތަކުން ޝެއާރު އެގްރީމެންޓް އިންވެސްޓްމަންޓްކުރުމަށް ފުރުސަތު ހުރި އަދި ވާދީ ބިޒްނަސް އިން އެއްބަސްވާ އަދަދަށް ބޮޑު ނަފާވެސް، އިންވެސްޓްމަންޓަށް ދައްކާ އާއި އިތުރު ދައްކާ ޝެއާރު އެގްރީމެންޓުން ލިބިދައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.[8]

8.3 ވިޔަފާރިކުރުމަށް ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އެއްބަސްވުމާއި ގޮތް ސާފުކޮށް އެނގެން ނެތި ބަލާ ބަޖެޓުގެ މައްސަލަ އެކަށި ބަލައި، ޝެއާރު އެގްރީމެންޓުގެ ފަރާތުން ހަރަދުވާ ރިސީވަބަލް ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ނުކުޅެދޭކަން.[9]

8.4 ހުރިހާ ހިސާބުން ވިޔަފާރިކުރުމަށް އެއްބަސްވުމާއި ގޮތް އެނގެން ނެތުން. ވާދީ ބިޒްނަސް ފާޓްނަރުން ގުޅުމުގެ މައްސަލަ އެކަށި ބަލައި، އެކުގައިވާ ޓްރަސްޓް ޝެއާރު އެގްރީމެންޓް ލިބުނުދޭވާ ސަބަބުތައް ސާބިތުވާން ނެތި، އަދި ޝެއާރު އެގްރީމެންޓް އިންވެސްޓްމަންޓުގެ އަދަދުން އަދި ގުޅުމުގައިވާ އަދަދުން ވާދީ ބިޒްނަސްއިން ޝެއާރު އެގްރީމެންޓުން ޓްރަސްޓް ލިބިދޭފައިވާކަން އެނގޭކަމުގައި، ގުޅުމުގައިވާ އަދަދުން ވާދީ ބިޒްނަސް އިން ޝެއާރު އެގްރީމެންޓަށް ޓްރަސްޓް ދައްކަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި ވެފައި ނެތުން.[10]

[7] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 706/Cv-C/2019 ގެ ސިޔާދާގެ ފަހަރަކުރުވުން ނުކުތާތަކުގެ (ހ)

[8] އިބިދު (ބ)

[9] އިބިދު (ނ)

[10] އިބިދު

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:

9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 706/Cv-C/2019 ދަޢުވާއާ ނިންމަވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއި ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ، ޝަރުޢު އިޖުރާއާތުގެ ފަރާތުން ތިރީގައިވާ ނުކުތާތަކުން ހުށަހަޅާ އުސޫލުތަކާއި ބޭރުގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

9.1 **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

9.2 **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 4 ވަނަ މާއްދާއާއި، މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ އާންމު އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

9.3 **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 23 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

9.4 **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/48 ދަޢުވާއާއި، ނަންބަރު 2013/SC-A/53 ދަޢުވާއާ ޚިލާފުކޮށް ތަޢާރުޟުވާގޮތަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތައް

10. އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި މައިގަނޑުގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، މިމައްސަލައިގައި ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި މައްސަލައިގެ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސާފު އިންވެސްޓްމަންޓް ގޮތުގައި 1،137،400.00ރ. (އެއްމިލިއަން އެއްސަތޭކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ދިވެހި ރުފިޔާ) އިންވެސްޓްކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް މިފައިސާ އަނބުރާ ދީފައިނުވާކަން ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކުން ސާބިތުކޮށް އެނގޭކަމަށެވެ. އަދި މިލިޔުންތަކުގެ ތަފްސީލުތައް އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެ ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި، ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކުން ފެންނަން ހުރި ޙަޤީޤަތްތަކާއި ޚިލާފުން ނިމިފައިވާ ކަމަށެވެ.

11. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ ދެފަރާތުން އެއްބަސްވުމެއްވެފައިވާކަމާއި މުދު އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ހިލާފު އުފެދިފައި އާޓީ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތާއި، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓްކުރި ފައިސާ އަނބުރާ ލިބިދީފައިވާކަމާދުރުކަމަށެވެ. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔުންތަކުން މިއަދާ ހަމައަށްވެސް އެފައިސާ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތަށް ދީފައިނުވާކަން އެނގޭކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވުމެއްވެފައިވާކަން ސާފުކޮށް ބުނެވި އޮތުމާ، އެއްބަސްވުން ސާބިތުވާން ނިންމަވަން ޝަރީޢަތަށް ކަނޑައެޅޭނެ ގާނޫނީ އަސާސެއް ނެތްކަމަށެވެ.

12. ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ ދެފަރާތުން ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ ލިބިދީފައި ނުވާކަމާއި، މިއަދާ ދެހަންދެންވެސް އެފައިސާ ލިބިދީފައި ނުވާތީ،

މިމާތަނަށް ގެއްލިދާނެ 4 (ހަތަރެއް) އަހަރު ވާދި ޖަލްސާކުރަސްއިން އުވައިލާ ބޭނުންކޮށްގެން ކަމަކުން އަންނަ ނަގާ ނުވަތަ މަސްވާއަކީ އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާފަދައިކަން ލިބޭ ނާޖާއިޒް މަސްވާއެއްކަމަށް. މިގޮތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާ ކޮށްގެއް ބާރު ޢަދު ޖުޑީޝަލް މިންކަންފައިވަނީ ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެ ގޮތުގެ މައްސަލަކަމަށް، މިކަން ދަނީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކުން ސާބިތުވާކަމަށް. އެހެންކަމުން މިފަރާތުގައި އިސްލާހު ސާބިތުވާން އޮތް ރައްޔިތު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ލިބުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ޙައްޤުވެއްޖެކަމަށް. އެހެންކަމުން މިއީ ކަނޑައެޅިދާނެ ޤާނޫނުގެ ނަންބަރު 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބިދޭންޖެހޭ ޚިޔާރު ގެއްލުމެއްކަމަށް. އެހެންކަމުން މިއާދޭގައި ލިޔެކިޔުންތަކުން ސާބިތުވާން ރިޢާޔަތްކޮށް މިންވަރަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ލިބެންވާނެކަމަށް.

13. ހަތަރުވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ މިމައްސަލައިގައި އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް އުދަގޫވަނީ ހަމައެކަނި ޤަޟިޔާގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްކަމަށް ދެރަވާގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާގެ (ށ) ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާނަމަވެސް އެއީ ކަން އޮތުގޮތް ދޭނނަކަން މައްސަލައިގެ ލިޔެކިޔުންތަކުން ސާބިތުނުވާ އެނގޭކަމަށް. މިގޮތުން ޤަޟިޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 1،137،400.00ރ. (އެއްމިލިއަން އެއްލައްކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ދިވެހި ރުފިޔާ) އަކީ މިމައްސަލައިގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހިސާބުތަކުން ބަލާއިރު ކަމަކަށް ނުވާނެކަމަށާއި، އަދި ބާކީހުރި ގޮތް ހިސާބު ފާހަގަކުރި ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެކަމަށް.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް

14. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މިމައްސަލައިގައި އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 706/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ކޮޕީ ބާޠިލްކޮށްދެއްވައި، ޝަރުޢީ އިޖުރާއާތު، ވާދި ޖަލްސާކުރަސްއަށް ނޫނީ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ

ޖުމްލަ ދައްކާފައިވާ ފައިސާއިން އަނބުރާ ލިބިފައިވާ ފައިސާ އުނިކުރުމުން ބާކީވާ -/1،087،400ރ.
(އެއްމިލިއަން އަށްޑިހަ ހަތްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ރުފިޔާ) އަދި ވާދީ ބޭރުގެކުންފުނިން ޝަރުތު އިޚްތިޔާރުކޮށް
ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާކަމަށް ކަނޑައަޅާދެއްވުމަށާއި، އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެ، އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ ނުދީ
ހޭދަވާ މުއްދަތުގެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ވާދީ ބޭރުގެކުންފުނިން ދައްކަންޖެހޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވުމަށާއި،
ލިޔުއްވުމުން ސާބިތުވާ ޚަރަދުކުރެވޭ މަހަކަށް -/45،660.37ރ. (ސާޅީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް
ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތް ލާރި) ގެ ޚަރަދުން ބަދަލު ދޫކުރެވޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވުމަށާއި، ނުވަތަ ޝަރީޢަތުން ފެންނަ
އުޞޫލެއްގެ މަތިން ޚަރަދުން އިތުރު ދެއްކެވުން އިންވެސްޓްމަންޓު ފައިސާ އަނބުރާ ރައްދުކުރެއްވުން ބަދަލު
ދޫކުރެވޭނެކަމަށް، އެއަދަދު މިންކުރުމަށް އެބައި ސިވިލް ކޯޓަށް ރިމެންޑްކޮށްދެއްވުމަށާއި، ޚަރަދާ ލަދާ ހުކުމަށް
ހުކުމްކުރައްވާ ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކަށްދެވާ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތައް.

15. އިސްތިއުނާފު ކަށްދެވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ގޮތުގައި މައިގަނޑު ޖުމްލަގައި ބުނެފައިވަނީ، މި
މުޢާމަލާތަކީ ވާދީ ބޭރުގެކުންފުނީގެ ކާޑު ފޯރު ދަތިވެފައިވާ ވަގުތުގައި ހަމައެކަނި ހަކުރުސަޅިގެ ބޭރުން ދޭގެ ބިސްނަސްގެ
އެޅުމަކީ ކުރުމަށްޓަކައި ވާދީ ބޭރުގެކުންފުނިން ޝަރުތު އިޚްތިޔާރުކޮށް ޕޭޕް ރޯކާޑް ގެރުންތީއްގެ ޖުމްލަ
ދިނުމަށްފަހު، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އަނގަބަހުން ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ހަމައި ކުރިއަށް ގެންދިޔަ މުޢާމަލާތެއްކަމަށާއި،
މި މުޢާމަލާތުގެ ތެރެއިން ޝަރުތު އިޚްތިޔާރުކޮށް ފައިދާގެ ޖުމްލަ -/796،614.31ރ. (ހަތްސަތޭކަ ނުވަދިހަ
ހަހާސް ހަސަތޭކަ ސާދަ ރުފިޔާ ތިރީސް އެކެއް ލާރި) ދިފައިވާކަމަށާއި، އަދި މިދެންނެވި މުޢާމަލާތް އުވާލާފައިވާކަން
ޝަރުތު އިޚްތިޔާރުކޮށް އަނގަބަހުން އަންގައި ރ މުޢާމަލާތަށް އަމަލުކުރުން ހުއްޓާލާފައިވާކަމަށާއި، އެއަންނަމަ
ފާއިތުވިދިޔަ 3 އަހަރަށް ވުރެ ގިނަ ދުވަސް ވެފެން ދިޔައިރު، މި އެއްބަސްވުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަކީ އިޖާރާ

ފައިސާއެއް ޝަރުދު އިބްރާހީމް އިންވެސްޓްކޮށްފައިނުވާ ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ޝަރުދު އިބްރާހީމްއަށް އިތުރު ފައިސާއެއް ދައްކަންޖެހޭކަމަށް ޤަބޫލު ނުކުރާކަމަށެވެ. އަދި މިމައްސަލައާއި ގުޅޭ ތަފްސީލްތައް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 706/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާނެ ކަމަށެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން:

16. މިމައްސަލައާއި ގުޅިގެން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:706/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޝަރުދު އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދެފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ލިޔުންތަކަށް ބަލައިލުމުން އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ފުރަތަމަ ނުކުތާ:

17. މިމައްސަލައިގައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ބަޔާންކޮށްގައި، އިންވެސްޓްކުރުވިގެން އެއީ ފައިސާގެ ޖުމްލަ ކޮބައިކަން ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެއް ނުވެއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާން ކުރަނީ، އިންވެސްޓް ކުރި ނަގްދު އިންވެސްޓްމަންޓް ޖުމްލަ 1،137،400.00ރ (އެއްމިލިއަން ސަތޭކަ ތިރީސްހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ) ރުފިޔާ ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް ވާދީ ބާރުބަރިސްއިން ހުށަހެޅިފައިވާ އިންވޮއިސްތަކަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިންވެސްޓްކުރި ޖުމުލަ ފައިސާގެ ޖުމްލަ 1،706،100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްސަތޭކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ) ރުފިޔާކަން އެނގެއެވެ.[11] އިސްތިއުނާފުކުރާ ޝަރުދު އިބްރާހީމް ގެންސް

[11] އިންވޮއިސް ނަންބަރު:WTC/CR/384/2016 (ވައުޗަރ ނަންބަރު 313) (24 ފެބްރުއަރީ 2016) ތާރީޚުގައިވާ 568،700.00 ރުފިޔާ އާއި އިންވޮއިސް ނަންބަރު:WTC/CR/11/2016 (ވައުޗަރ ނަންބަރު 11) (10 އޭޕްރީލް 2016) ތާރީޚުގައިވާ 284،350.00 ރުފިޔާ އާއި އިންވޮއިސް ނަންބަރު:WTC/CR/29/2016 (ވައުޗަރ ނަންބަރު 20) (25 އޭޕްރީލް 2016) ތާރީޚުގައިވާ 284،350.00 ރުފިޔާ އާއި އިންވޮއިސް ނަންބަރު:WTC/CR/371/2016 (ވައުޗަރ ނަންބަރު 337) (10 މެއި 2016) ތާރީޚުގައިވާ 284،350.00 ރުފިޔާ އާއި އިންވޮއިސް ނަންބަރު:WTC/CR/55/2016 (ވައުޗަރ ނަންބަރު 45) (02 ޖޫން 2016) ތާރީޚުގައިވާ 284،350.00 ރުފިޔާ އާއެކު ޖުމްލަ 1،706،100.00ރ.

އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ގޮތުގައި 3،696،550.00ރ (ތިން މިލިއަން ހަސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް ރުފިޔާ) އިންވެސްޓްކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ ބުނުން ސާބިތުވާ ފަދަ ހެއްކެއް ނެތެވެ.

18. މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުގައި ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހެކިބަސްދިން ހެކިންގެ ހެކި ބަޔާނާއި އަދި ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކަށް ފަރުވާތެރިކޮށް ބަލައި އެކަންކަމުން ފާހަގަވާ ކަންކަން ދެފަރާތުން ކަންކަން ސާފުކޮށް ބަޔާން ކޯޓުގައިވާކަން ދަށު ކޯޓުގެ ރިކޯޑުން އެނގޭތީ، މިންގަނޑާއި ގުޅިގެން، އިތުރަށް މިކޯޓުން ބަލަންޖެހޭ ކަމެއް ނެތެވެ.

ދެވަނަ ނުކުތާ:

19. ވާރީ ބިލްޑަރސް އާއި ސަޢުދު އިބްރާހީމް އާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ސާބިތުވާން ނެތްކަމަށް ދަށު ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވިނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު:4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ޤާނޫނުން އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާނަމަ، ކޮންޓްރެކްޓެއް ވަކި ފޯމުން ގޮތަކަށް ލިޔުން ލާޒިމުކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ނޫންކަމަށް ސަޢުދު އިބްރާހީމް ބުނެއެވެ.

20. ސަޢުދު އިބްރާހީމް ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަށް ޖަވާބު ދެމުން ވާރީ ބިލްޑަރސްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ؛

" ....ދައުވާއަށް ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުން އިންކާރު ކުރަމެވެ. މިގޮތުން ދަންނަވަންޖެހެނީ ދައުވާކުރާ ފަރާތާއި، ދައުވާ ރައްދުވާފަރާތާއި ދެމެދު މި މައްސަލަ އާ ގުޅޭ ގޮތުން ހިންގާފައިވާ މުއާމަލާތަކީ މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު އެކުގައިން ވާހަކަ ދައްކައިގެން ވަގުތީ ގޮތުން ހިނގި މުއާމަލާތެއްކަމަށް ވެފައި އެމުއާމަލާތް އުވާލާފައިވާކަން ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާކުރާ ފަރާތަށް އެކުގައިން އަންގާ، އެ މުއާމަލާތަށް އަމަލުކުރުން ހުއްޓާލާފައިވާކަމެވެ."[12]

[12] ވާރީ ބިލްޑަރސް އިން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ކޮޕީ

މީގެ އިތުރުން، ވާދީ ޕްރޮޕަރޓީސް އިން ބުނެފައިވެއެވެ؛

"...ދައުލަތުގެ ފަރާތުގެ ކޭޝްފްލޯއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިވެފައިވާ ވަގުތެއްގައި ހަމައެކަނި ހެލްޕަކަށް ބޯޓުންގެ ބިޒްނަސްކުރު އެއްބަސްވުމުގެ ދައުވާ ކުރާ ފަރާތަށް، ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ޗެކެއް (ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު:005818 ގެ 1،137400.00ރުފިޔާގެ ޗެކެއް) ގެރެންޓީއެއްގެ ގޮތުގައި ބޭއްވުމަށްފަހު، ދައުވާ ކުރާ ފަރާތުން (މިދައުވާގެ ހުށަހަޅައިފައިވާ ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދޫކޮށްލެވިފައިވާ) ޗެކަށް ބަދަލު ވަގުތީ އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ."

ވާދީ ޕްރޮޕަރޓީސްގެ ފަރާތުން، ދައުވާއަށް އިންކާރުކުރާ ކަމަށް ބުނަނީ ހިސާބުން ޚިލާފުވެއްޖެކަމުގެ ސަބަބުން ނުވެއެވެ. އެހެނީ، ދައުވާއަކީ އިންކާރުކުރާ ކަމަކަށް ބުނެވޭނެއެވެ، ވާދީ ޕްރޮޕަރޓީސް އާއި ޝަހުދު އިބްރާހީމާ ދެމެދު މުޢާމަލާތް ކުރުވުން ކަމަށް ދޭހަވާކަމަށް އޮފީސެވެ. އަދި ދަލީލުތަކުގެ ދަފުތަރުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ވަކިން އެއްބަސްވުމެއް ލިޔުމަކަށް އިޢުތިރާފުވެފައެވެ.

21.އަނގަބަހުން ވަކި ގޮތެއް ނޫން އެއްބަސްވުމެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ފުރިހަމަވުމަށް ލާޒިމުވާ ހުރިހާ އަސާސީ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމަ، ޤާނޫނުން ޤަބޫލު ކުރާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމުގައި ވާނެއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތާއި ދެމެދު ކޮންޓްރެކްޓަކީ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ބަލާއިރު، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ވިޔަފާރީ (commercial) ގެ އެއްބަސްވުމެއްކަން ސާފުވެއެވެ. އަދި ވާދީ ޕްރޮޕަރޓީސްގެ ކޭޝްފްލޯ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިވެފައިވާތީ، ސަރަޙައްދުތަކުން ފައިސާ ދޫކުރި އަދި އެއްބަސްވުމެއް ނޫނެވެ. އެއްއެއްބަސްވުމަކީ ވިޔަފާރީގެ އެއްބަސްވުމެއްކަން ކަނޑައެޅޭ ހާލަތުގައި، ޤާނޫނު ޤަބޫލުކުރާ ހަމައަކަށް، ދެފަރާތަށް އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަނދެވުމުގެ ނިޔަތް (intention to create legal relations) ހުރެގެން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަމަށެވެ.

22. ވީމާ، ޝަރުފު އިބްރާހީމް އާއި ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމާ ދެމެދު ޢަމަލުކުރަމުން ޝަރުފު އިބްރާހީމް ބޭނި އެއްބަސްވުން ފެށިފައިވާކަން ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމްގެ އިޢުތިރާފުން ސާބިތުވާން އޮތުމެވެ. މީގެ އިތުރުން ހުށަހެޅުނު ރިޕޯޓް ހުކުމުގެ މި އެއްބަސްވުން ވުޖޫދު ފެށިފައިވާކަން، އިންވެސްޓްމަންޓަށް ދެފަރާ ސާބިތު ކުރެވޭ ހުކުމް ހުށަހެޅި ރިޕޯޓް ހުރިހާ އަދި އިންވެސްޓްމަންޓް ބެހުމާ ފައިދާ ޝަރުފު އިބްރާހީމް ދިނުކަން ސާބިތުވާ ރިޕޯޓް ހުކުމުން އެނގެއެވެ.

23. ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމްއިން ބަޔާންކުރި ގޮތުން، ވަގުތީ ގޮތުން އަނބަކަލުން މިވީ އެއްބަސްވުން އުވާލިކަން ޝަރުފު އިބްރާހީމް ވަކި އަނބަކަލުން އަންގާފައެވެ. މިއީ ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމްގެ ފައިސާ އުފާ ދިފާޢު އެކަށެވެ. ޝަރުފު އިބްރާހީމް އާއި ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމާ ދެމެދު ވިޔަފާރީގެ ގޮތުގައި އުފައްދި ނުވަތަ ބަހައިލުމުގެ އެއްބަސްވުން ނުވަތަ ވިޔަފާރިގެ ޝަރުތުތަކާ ބެހޭ ޤަވާޢިދުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން އިޢުތިރާފު ކުރެވޭ. ބަހަން ބާރުފޯރުވުމުގެ ދަޢުވާގެ ޝަރުތުތަކާއި އަދި ގުޅޭ ސާބިތު ކުރުމާގެ ދިރާސާތަކާއި މިރަކަން ފައިދާގެ އެއްބަސްވުމެއް ސާބިތުކޮށް އަދި މިވާހަކަ ދެފަރާތުގެ އެއްބަސްވުން ބަޔާންކުރުމެވެ. ވީމާ، އެއެއްބަސްވުން މިއަދު ޢަމަލުކުރެވޭ ބަޔާންކޮށް ދިރާސާ ނަމަ ދިރާސާކުރި ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމްގެ އެއްބަސްވުމަކީ ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމް ވަކިކޮށް، ޝަރުފު އިބްރާހީމް ވަކިކޮށް ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމް ސާބިތުކޮށްދެއްވާ ބަޔާނެވެ. އެގޮތުން ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމާ ސާބިތުކުރި ބަޔާންތަކެވެ. އަދި އެގޮތުން ސާބިތުކޮށްދެއްވާފަ ބަޔާންކުރެވޭ ބަހައިލުމުގެ އިޢުތިރާފުގެ އަނެއްކާވެސް ފަރާތާއި އިތުރު ފައިސާގެ ގޮތުން އެއްބަސްވުމެއް ބަޔާންކުރެވެ. ފައިދާ ވަކިވާ ޝަރުފު އިބްރާހީމްގެ ފައިދާ، ބޭނުމާ ބޭނުމުގެ އެއްބަސްވުމާ ޝަރީޢަތް ސާބިތުވެއެވެ. ވަކިން ބަހާން ވަކިކުރި، މިންވަރުގެ ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމް، ފައިސާގެ ބާރުވުން ބަހައިލުމުގެ ސާބިތުކުރެވޭ ވަކިވުމާއި އިތުރުބަހާއި ފައިސާ ދީފައިވާ ބަޔާން އެއްކޮށް ސާބިތުކުރަން ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމްގެ މިންވަރުގެ ވާހިދު ޢަބްދުއްރަހީމާ އަދި ކުރުވަތީ ހުށަހެޅިފައި ބަހާގެ ދަރަނިވެރިކަން ފައިސާ ނަގާފައިވާކަން ވަކިކުރި ދަރަނިވެރި ތަނެއްވެ.

24. މިއެއްބަސްވުމަކީ ވަގުތީ އެއްބަސްވުމެއްކަމަށް ބެލިދާނަމަވެސް، 40 ފޫޓުގެ ކޮންޓެއިނަރެއް އެތެރެކުރުމުގެ އަގަށާ ފަރާތުން އިބްރާހީމްގެ ޝަރުތު (ރުފިޔާ ހަތްސަތޭކަ އަށްހާސް ފަސްދޮޅަސް ފަސްލައްކަ) 568،700.00ރ 24 ފެބްރުއަރީ 2016 ގައި މާލޭ ހުޅުމާލެއަށް ދެއްކި ހިސާބުން ފެނިގެން މިއެއްބަސްވުން ވުޖޫދުވެފައިވާނެ ކަމަށް ބުނަމުންދެއެވެ. އަދި މާލޭ ހާޑްވެއަރއިން އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ އަނބުރާ ދެއްކުމުގެ ގޮތުން ގެރެންޓީ ޗެކެއްގޮތުގައި ދޫކުރިކަމަށް ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު:0005818 ޗެކުގައި އިންވެސްޓްކުރި ފައިސާ އަނބުރާ ދިނުމަކަށް ބަދަލުކުރާ ތާރީޚް ކަމަށާ 31 ޑިސެމްބަރު 2018 ގެ ނިޔަލަށް އެއްބަސްވުން ވުޖޫދުގައި ވާނެކަމަށް ބުނަމުންދެއެވެ. 31 ޑިސެމްބަރު 2018ގެ ފަހުން މިއެއްބަސްވުން ދިގުކުރެއްވިކަން ސާބިތުކުރާނެ އެހެން އިތުރު ހެއްކެއް ނެތެވެ.

ތިރްވަސް ނުކުތާ:

25. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ތިރްވަސް ނުކުތާގައި ބަޔާން ކުރަނީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ވާހަކައެވެ. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން، ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު[13]ގެ 23 ވަނަ މާއްދާ އަށެވެ. އެމާއްދާގައި ބަޔާން ކުރަނީ؛

ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ދިނުން -23	(ހ) ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ބައިވެރިޔަކު އެ ކޮންޓްރެކްޓަކާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ކޮށްފިނަމަ، އެޢަމަލެއް ކުރުމުން ލިބުނު ގެއްލުމަކަށް އެއަމަލުކުރި މީހަކު، ބަދަލުދޭން ޖެހޭނެއެވެ.
	(ށ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުން ބަދަލުދޭން ޖެހޭނީ ގެއްލުމަކީ: 1. ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ސީދާ ލިބޭ ގެއްލުން 2. އެފަދަ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ކުރުމުން ލިބިދާނެކަން ކޮންޓްރެކްޓުގެ ބައިވެރިންނަށް އެނގިފައިވާ ގެއްލުން.

13 ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91

މި ފަދައިންނެވެ.

26. ކޮންޓްރެކްޓާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ސީދާ ލިބުނު ގެއްލުމަކީ ކޮބައިތޯ ބަލާއިރު، ޝަރުޠު އިޤްތިޞާދީގެ ފަރާތުން ދޭންފަށައިވަނީ އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތަށް ޝަރުޠު އިޤްތިޞާދީ އިންވެސްޓްކުރި ފައިސާ އަނބުރާ ލިބިފައި ނުވާ ކަމަށެވެ. މިނުކުތާއާއި ގުޅިގެން ވާދީ ޖެނެރަލް އިން ހުށަހެޅި ބަޔާނުގައި ބަޔާންކުރައްވަނީ؛

" ދަޢުވާލިބާ ފަރާތުން ދައުލާލިބޭ ފަރާތަށް އެކު ޖުމްލަ އިންވެސްޓްމެންޓް ކޮށްފައިވަނީ 1،706100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްލައްކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ) ދިވެހި ރުފިޔާ ކަމަށާއި، ޖުމްލަ ފައިސާގެ ތެރެއިން 568،700.00ރ އަނބުރާދީފައިވުން ބާކީވާ 1،137،400.00ރ (އެއްމިލިއަން އެއްލައްކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ) ދިވެހި ރުފިޔާއަކީ، 04 ޕްލޭންޓަކުން ބަލާލައިގެން ފަހަރަކު 284،350.00ރ (ދުއިލައްކަ އަށްޑިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަންސާސް) ދިވެހި ރުފިޔާގެ މަގުން ދެއްކި ފައިސާއެއް ކަމަށާއި، އަދި މިދެންނެވި 04 ޕްލޭންޓުން ދެއްކި ފައިސާއަކީ އެފައިސާ ދެއްކުމަށް ކަމަށް ދައުލާ ލިބޭފަރާތުން ގެރަންޓީއެއްގެ ގޮތުގައި ބޭއްވުމަށް ރައްކާކުރި ޗެކުގައި އޮވާ ފައިސާ ކަމަށް ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިކަމުގެ ތަފްސީލުތައް ދައުލާލިބޭ ފަރާތުން ދައުވާއަށް ޖަވާބުދިނުމަށް ހުށަހެޅި ލިޔުމުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ދަންނަވާފައި ވާނެއެވެ."

މި ފަދައިންނެވެ. ދައުވާގެ ޖަވާބު ލިޔުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

" 9.1 ދަޢުވާލިބާ ފަރާތުން ދައުލާ ލިބޭފަރާތަށް ރިސީޓުތަކުގެ ނަންބަރު: 313، 11، 20، 45، 337 މި ފަސް ނަންބަރުގެ ރިސީޓް ފޮތުން ޖުމުލަ ކޮށްފައިވަނީ 1،705،100.00 ރުފިޔާ[14]ކަން ސާބިތުކޮށްދިނުން (މިޗެކުގައި ދެންނެވި 05 ރިސީޓުތަކުގެ ކޮޕީ ދަޢުވާލިބާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ހުށަހަޅައިފައެވެ.

9.2 ދައުލާ ލިބޭ ފަރާތުގެ ޗެކުތަކުގެ ނަންބަރު: 85، 95، 104، 118، 119، 121، 2 މި ހަތް ޗެކުތަކުގެ ނަންބަރުން 2،310،072/98 ރުފިޔާ ދައުލާ ލިބޭފަރާތުން ދަޢުވާލިބާ ފަރާތަށް ދީފައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް (މި ދެންނެވި 07 ޗެކުތަކުގެ ކޮޕީ ދަޢުވާލިބާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ހުށަހަޅައިފައެވެ.

9.3 އިސްވެދެންނެވި 9.2 ގައި ބަޔާންކުރި ފައިސާގެ އިތުރުން ޕްލޭންޓް ވަޒީފާ ނަންބަރު:WM19 ގައި BML ގެ 005815 ގެ ޗެކުން ދެއްކި 45،660/37 ރުފިޔާ އާއި ޕްލޭންޓް ވަޒީފާ 159 SBI ގެ 1517067 ގެ ޗެކުން ދެއްކި 35،660/37 ރުފިޔާ އާއި، ޕްލޭންޓް ވަޒީފާ 216 SBI 1531205 ގެ ޗެކުން ދެއްކި 35،660/37 ރުފިޔާއާއި ޕްލޭންޓް ވަޒީފާ 10 BML ގެ 002586 ގެ ޗެކުން ދެއްކި 25،660/37 ރުފިޔާ އާއި އަދި މިގެ އިތުރުން SBI ގެ ނަންބަރު 2127338 ގެ ޗެކުން ދެއްކި 50،000.00 ރުފިޔާ

[14] މިއަދަދަކީ ވާދީ ޖެނެރަލް ހުށަހެޅި ބަޔާން ހުށަހެޅި އަދަދާއި އަދި ބަޔާންކުރެވުނު ރިސީޓު ނަންބަރުތަކުގެ ޖުމްލަ އެއްކުރުމުން އަންނަ އަދަދެއް ނޫނެވެ. ރިސީޓު ފޮތުން ޖަމާވާ އަދަދަކީ ހުށަހެޅި ބަޔާނުގައި 1،706100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްލައްކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ) ރުފިޔާއެވެ.

އާއިއެކު 192،641.48 ރުފިޔާވެސް ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް ދައްކަވައިދެއްވުމެވެ. (މިކަން ސާބިތުކޮށް ދިނުމަށް މި ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރި ޑޮކިއުމަންޓް ފައިސާ ބަލައިގަތުމަށް މި ބަޔާނާއި އެކު ހުށަހަޅާފައެވެ.)"

މި ފަދައިންނެވެ.

27. ވާދީ ޓްރޭޑިންގެ މެނޭޖަރާ ދީ ބަޔާނަށް ބަލާއިރު، ޝަރުޢު އިބްތިދާއީ ހުށަހެޅީ ރިޔާޒު ހުސައިނާއި އަދި ވާދީ ޓްރޭޑިންގެ އިޖުރާއާތުން، ސާބިތުވާން ދާތީ، ޝަރުޢު އިބްތިދާއީ 1،706100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްލައްކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އިންވޮއިސް ކޮންޓްރެކްޓް ކަމަށް. އެފަދައިން ހަރަދާ ދައްކަން ފައިސާއާއި ކަމާއިގުޅޭ ދެބަސްވުމެއް ނެތެވެ. އަކަން އެންގެނީ، އެފަދައިން ޝަރުޢު އިބްތިދާއީ ދެއްކިކަމަށް ވާދީ ޓްރޭޑިންގެ ބަލައިގަނެއެވެ. އަދި ދައްކަން ނުދޭ ފައިސާއާމެދު، އެފަދައިން ދެއްކިކަމަށް ވާދީ ޓްރޭޑިންގެ ބަލައިނުދޭ ސަބަބެއް ނެތެވެ.

28. ޝަރުޢު އިބްތިދާއީ 1،706100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްލައްކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ ރުފިޔާ) މިއުއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވޮއިސް ކޮންޓްރެކްޓަށް ވާދީ ޓްރޭޑިންގެ އިޖުރާއާތުން ސާބިތުވާތީ، އެފަދައިން އަނބުރާ ދެއްކިކަމަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ބާރު އޮތީ ވާދީ ޓްރޭޑިންގެއަށެވެ. އެފަދައިން ނުދައްކާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ ޝަރުޢު އިބްތިދާއީގެ ޒިންމާއެއް ނޫނެވެ.

29. ވާދީ ޓްރޭޑިންގ އިން ބަޔާންކުރާގޮތުން، ޝަރުޢު އިބްތިދާއީ އިންވޮއިސްތަކުގެ 1،706100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްލައްކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ ރުފިޔާ)ގެ ތެރެއިން، 568،700.00ރ (ފަސްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އުނިކުރަން ޖެހެއެވެ. އެކަމާއިގުޅޭ ޝަރުޢު އިބްތިދާއީ އިންކާރު ނުކުރެއެވެ، އެ 568،700.00ރ (ފަސްލައްކަ ފަސްދޮޅަސް އަށްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އަދި ވާދީ ޓްރޭޑިންގެ ޝަރުޢު އިބްތިދާއީއަށް ދައްކަން ޖެހޭ ފައިސާއާމެދު ބަހުސްކުރެވެއެވެ. ބާކީ އޮތް 1،137،400.00ރ (އެއްމިލިއަން

އެއްލައްކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ރުފިޔާ)، 284,350.00ރ (ދުއިލައްކަ އައްޑިހަހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަންސާސް ރުފިޔާ)ގެ މަގުން 04 ޗެކުމަތިން ދައްކާފައިވާނެ ކަމަށް ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓުން ފެންނަނެވެ. އެކަން ސާބިތު ކުރުމަށް ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓުން ހުށަހެޅިކަން އެނގެން ނެތެވެ. ނަމަވެސް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދައުވާ ފުރިހަމަކޮށް ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކުން އެކަން ސާބިތުވާކަމަށް ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓުން ފެންނަނެވެ.

30. އެކަން އޮތީ ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓުން އެނގޭ ޑޮކިއުމަންޓް ބަލާއިރު، ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓް އިން ޓްރާންސެކްޝަން ޑީޓެއިލް ބަލާއިރު،[15] 04 (ހަތަރު) ޗެކުމަރުކަންތައް ގިނަ ޗެކުމަރުކަންތައް އެކަށާން ކުރާ ޓްރާންސެކްޝަން ފެންނަނެވެ. މީގެ، ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓުން ބެލި ބޭސް ރަނގަޅު ކަމަކަށް ބެހެއްޓި ނުވެވެއެވެ. މީގެ ޒިޔާރަތް ވާދީ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓުން ޓްރާންސެކްޝަން ބަލާއިރު، އެއިން ކޮންމެ ޓްރާންސެކްޝަން ތަފްސީލް ދެވިފައިވާ ހިސާބުން 284,350.00ރ (ދުއިލައްކަ އައްޑިހަހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަންސާސް ރުފިޔާ) ތަފްސީލުގައި "half container money Hupseng Biscuit and Investment of a new container" މިއިބާރާތް ލިޔެވިފައިވެއެވެ. މީގެ، ހެޔޮ ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ވެރިޔާ ދިނުމާއެކު އަސްލާ އިންވޮއިސް ކުރުމަށްފަހު ތަފްސީލު ދިނުމަށް ބާރު ބެހެއްޓުމެއް ލޭނެއެވެ.

31. ވާދީ ބޭންކްގެ ފައިސާ ޓްރާންސްފަރ ކުރި އިބާރާތް އިންވޮއިސްތަކުގައި ލިޔެވިފައިވާ ފައިސާ ހަމައާ ދިމާލުކުރަން ބޭނުމުވެއެވެ، ކުރިން ބަލާލިކަމުން، މި އެއްބަސްވުމަކީ ވިޔަފާރީގެ އެއްބަސްވުމެކެވެ. ފައިދާ ހިއްސާގެ މުދަލުގެ ގޮތުން ކޮންޓެއިނަރެއް އިންވެސްޓްކުރެވެ. އެހެންކަމުން، އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާގެ އިތުރުން ފައިދާގެ ގޮތުގައި ވާދީ ބޭންކްސްޓޭޓްމަންޓް ދިފާއަށް ފައިސާއަކީ އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ ހަމަޖެހޭ ދިނުން ކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ. އަދި ފައިދާގެ ގޮތުގައި ދިނުން ފައިސާގެ މިންވަރަކީ އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާގެ މިންވަރަށްވުރެ ގިނަ އަދަދެއްކަމަށްވިޔަސް އެފައިސާއަކީ އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ ހަމައާ ދިނުން ކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ. މިގޮތުގެ ފަހުގެ ކުރެވުނު ގޮތަށް

15 ޖަލްސާ ނޯޓްބުކް:85 (14 ޖޫން 2016)، 95 (16 ޖުލައި 2016)، 104 (7 އޮގަސްޓް 2016) 118 (21 ސެޕްޓެމްބަރު 2016) 119 (14 ނޮވެމްބަރު 2016) 121 (27 ނޮވެމްބަރު 2016) އަދި 2 (5 ޖެނުއަރީ 2017).

ވައުޗަރ ތަކަށް ބަލާއިރު، 25 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގެ ވައުޗަރ ނަންބަރު 194 SBI01 ގައި ބަޔާންކުރާ ޗެކް ނަންބަރު 2127338 އިން ވާދީ ހާޑްވެއަރ1 ގެ އެކައުންޓުން ދޫކުރި 50،000.00ރ (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) ފިއްތަވައި ދެން ބަޔާންކުރާ ވައުޗަރ ތަކާއި ފައިސާ ދިނުމަށް ދޫކޮށްފައިވާ ވައުޗަރ ތަކެއްވެ. މިދެންނެވި 50،000.00ރ (ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ)ގެ ވައުޗަރ ގައި ބަޔާން ކުރަނީ *“Being the part payment of CHQ.NO.0005818 Guarantee cheque for deposit of 4 half container kerk biscuit”* މިފަދައިންނެވެ.ވީމާ މި50،000.00ރ (ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ފިއްތަވައި، ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޗެކްނަންބަރު:0005818 ގައި ހިމެނޭ ބަލި އޮތް 1،137،400.00ރ (އެއްމިލިޔަން އެއްލައްކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ރުފިޔާ)، ދެއްކުމަށް ވާދީ ޕްރޮޕްރައިޓަރސްއިން ޝަރީފު އިބްރާހީމްއަށް ފައިސާ ދިނުކަން ސާބިތުވާކަން ނެތެވެ.

32.މިމައްސަލައިގައި، ޝަރީފު އިބްރާހީމް ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ ފައިސާގެ ތެރޭގައި، ހިމެނޭ އަނެއް ބައަކީ، ކޮންމެ މަހަކު 03 (ތިނެއް) ކޮންޓެއިނަރުގެ 1/2 ފައިދާ ދޫކުރާނެކަމަށް ބުނާ ބުނުމާ އެއްގޮތަށް ފައިދާ ނުދީ އޮތް އޮތުމެވެ. ނަމަވެސް ކޮންމެ މަހަކު 03 ކޮންޓެއިނަރުގެ ފައިދާ ދޫކުރަމުން އެއްބަސްވެފައިވާކަން ސާބިތެއް ނުވެއެވެ. އަދި ހުށަހަޅުން ވައުޗަރުތަކަށް ބަލާއިރުވެސް އެއްވެސް މަހެއްގައި ތިން ކޮންޓެއިނަރުގެ ފައިދާގެ 1/2 ވާދީ ޕްރޮޕްރައިޓަރސްއިން ދިނުކަމަކަށް އެނގޭކަން ނެތެވެ. ވާދީ ޕްރޮޕްރައިޓަރސްއިން ދެމުން ދިޔައީ 40 ފޫޓުގެ ކޮންޓެއިނަރެއްގެ 1/2 އަށްވާ 20 ފޫޓުގެ ކޮންޓެއިނަރުގެ ފައިދާކަމަށް ޝަރީފު އިބްރާހީމް ބުނެއެވެ. އެއީ މަހަކު 45،660.37ރ (ސާޅީސްފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތްލާރި) ނުވަތަ 35،660.37ރ (ތިރީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތްލާރި) ކަމަށް ވައުޗަރު ތަކުން ދަލީލު ކުރެއެވެ. ވީމާ ކޮންމެ މަހަކު 03 (ތިނެއް) ކޮންޓެއިނަރުގެ ފައިދާގެ 1/2 ޝަރީފު އިބްރާހީމްއަށް ނަގައިދެވިދާނެ ކަމަކަށް ބަލައެއް ނުވެވެއެވެ.

33. ހަމައެހެންމެ، ޝަރުޢު އިބްތިދާކުރިފަރާތުގެ ފަރާތުގެ ގޮތުގައި ދޭންޖެހި ނުކުތާ ހުރި ފައިސާވެސް މިމުއާމަލާތުގެ ތެރޭގައި ދައުރުކުރަން އާގެން މަސްލާ ހާލަތުގައިވާކަމަށް ދޭހަވާ ގޮތަކަށް އެފައިސާ ބޭނުންކުރެވިގެން ހުރި ފައިދާ ލިބިދިނުމަށް ޝަރުޢު އިބްތިދާކުރި އެދޭ އެދުމަކީވެސް ޝަރީޢަތުން އެކަނިކަން ސާބިތުކޮށް ދިނުމަކާއި ނުލައި ޝަރީޢަތުން ނަގައިދެވޭނެ ފައިސާއެއް ނޫނެވެ.

ހުކުމުގެ ނުކުތާ:

34. މިމައްސަލައިގައި ޝަރުޢު އިބްތިދާކުރިފަރާތުން އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިދާ ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ ވާދީ ޓްރާންސެކްޝަން ޑޮކިއުމަންޓްކޮށްފައިވާ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު:0005818 ކޮށްގެ މުއްދަތުން އެކައުންޓް ބެލެވޭ ނޫންކަން ދެން ހުށަހެޅުން ވައުޗަރު ތަކުންނާއި ޖަރނަލް އެންޓްރީ ތަކުންނާއި ޝަރުޢު އިބްތިދާކުރި ވާދީ ޓްރާންސެކްޝަނަށް ފައިސާ އިންވެސްޓްމަންޓުގެ ރެފަރެންސްތައް ސާފުވާކަން އެނގެން އޮތެވެ. ބޭން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު:0005818 ކޮށްގައި އަޅާ 1،137،400.00ރ (އެއްމިލިއަން އެއްސަތޭކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ރުފިޔާ)ގެ ބެލެންސް، 25 ޑިސެމްބަރު 2018 ގައި ވައުޗަރު ނަންބަރު 194 SBI01 ގައި ބޭންކުގެ ކޮށް ނަންބަރު 2127338 އިން ވާދީ ހުޅުވައިލި1 ގެ އެކައުންޓަށް ޝަރުޢު އިބްތިދާކުރިފަރާތުން ދޫކުރި 50،000.00ރ (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އުނިކޮށް، އިންވެސްޓްމަންޓުގެ ފައިސާގެ ގޮތުގައި ޝަރުޢު އިބްތިދާކުރިފަރާތަށް ދޭންޖެހެއެވެ.

މައްސަލައިގެ ނިންމުން:

35. ތިރީގައި ބަޔާން ކުރާކަންކަން އެގޮތުގެމަތީން ކަނޑައަޅައި މިމައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

35.1 ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުމާއި ހެކިތަކާއި ދެފަރާތުގެ ބަހުގެ މައްޗަށް ބަލާފައިވާއިރު، ޝަފްރާޒު އިބްރާހީމް އާއި ވާދީ ޓްރޭޑަރސްއާ ދެމެދު ހަމަސަން ޓްރާންސްފަރގެ ކުރިން ކޮންޓްރެކްޓް ބިސްނަސް އެގްރީމަންޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ވިޔަފާރީގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާކަން ސާބިތު ވެއެވެ.

35.2 މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ޝަރުޢީ ދިފާޢުވެރިޔާ 1،706،100.00ރ (އެއްމިލިއަން ހަތްލައްކަ ހަހާސް އެއްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ގޮތުގައިވާކަން ވާދީ ޓްރޭޑަރސްގެ އިޢުތިރާފުން ސާބިތުވެއެވެ.

35.3 އިންވެސްޓްކުރި ފައިސާގެ ތެރެއިން، އަނބުރާ ދައްކާފައިވަނީ 568،700.00ރ (ފަސްލައްކަ ފަސްދޮޅަސްއަށްހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އާއި 50،000.00 (ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) އާއެކު ޖުމްލަ 618،700.00ރ (ހަލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) ކަމަށް ސާބިތުވެއެވެ.

35.4 ވާދީ ޓްރޭޑަރސްއިން ޝަރުޢީ ދިފާޢުވެރިޔާއަށް ދޫކުރި ޗެކް ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު:0005818 ޗެކުގައި އޮތް 1،137،400.00ރ (އެއްމިލިއަން އެއްސަތޭކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ރުފިޔާ)ގެ ތެރެއިން، 618،700.00ރ (ހަލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އުނިކުރުމުން ބާކީ އޮތް 518،700.00ރ (ފަސްލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އަދި ވާދީ ޓްރޭޑަރސްއިން ޝަރުޢީ ދިފާޢުވެރިޔާއަށް އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ އަނބުރާ ދިނުމުގެ ގޮތުން ދޫކުރި ފައިސާއެއްކަން ސާބިތުވެއެވެ.

35.5 ދެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ މުޢާމަލާތުގެ މައްސަލަ ބަލާއިރު، ދެފަރާތުގެ ދޭތެރޭގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަކީ 30 މަސްދުވަސްކަމަށް ބެލެވެއެވެ. އަދި ޝަރުފު އިބްރާހީމްއަށް ފައިދާ ދިފައިވާ މަސްތަކަށް ބަހާލައިރު، ފައިދާގެ ގޮތުގައި ދިފައިވަނީ މަރަށް 45،660.37ރ (ސާޅީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތްލާރި) ކަމަށް ޖަރިނަމް އަސްލުރީތަކަށް ބެލުމުން ބެލެވެއެވެ. ވީމާ، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުކަމަށް ބެލެވޭ 30 މަސްދުވަހުގެ ތެރެއިން ފައިދާ ދިފައިވާ މަސްތަކު އުނިކޮށް ފައިދާ ނުދީ ހުރި މަސްތަކު ވާދީ ރިބޭޓްއިން ބަލައި އެމަސްތަކަކަށް މަރަށް 45،660.37ރ (ސާޅީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތްލާރި) މަދުން ޝަރުފު އިބްރާހީމްއަށް ވާދީ ރިބޭޓްއިން ފައިސާ ދޫކޮށްދޭކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

36. މިމައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒީގެ ރައުޔާއި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު

37. މިމައްސަލައިގައި ފައިދާ ދިފައިވާ މަސްތަކުގެ އުނިކޮށް ފައިދާ ނުދީ ހުރި މަސްތަކު ވާދީ ޕްރީޕޭމަންޓް ރިބޭޓް އިން ބަލައި އެމަސްތަކަކަށް މަރަށް 45,660.37ރ (ސާޅީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސް ހަތްލާރި) މަދުން ޝަރުފު އިބްރާހީމްއަށް ވާދީ ޕްރީޕޭމަންޓް ރިބޭޓް އިން ފައިސާ ދޫކޮށްދޭކަމަށް ބެލެވޭކަމަށް ބަޔާންކޮށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒީގެ ރައުޔުގެ 35.5 ނަންބަރުގައިވާ އެބައި ފިޔަވައި ދެންހުރި ނުކުތާތަކަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

38. މީހެއްގެ ވިޔަފާރި ހިންގުމަށް އަސާސީ ދައްކާގޮތަށް ދަރަނީގެ ގޮތުގައި ޢާއްމު ފަރުދުން ފައިސާ ދިނުމަށްފަހު، އެ ފައިސާގެ ފައިދާގެ ގޮތުގައި ވަކިވަރެއް ލިބިދެވޭނީ އުމިންވަރަށް ނުވަތަ އެއަށްވުރެން ގިނައިން ފައިދާދެވެންނެވެ. ޝަރުޢީ އިޞްޠިލާޙުގައި ފައިސާއަށް ދައްކަންޖެހޭކަމަށް ޤަބޫލު ނުކުރާކަމަށް ވާނީ ބިނާކުރެސް ފުރަތަމަ ...

40 1/2

(ރ 1,137,400.00 (އެއްމިލިއަން އެއްލައްކަ ތިރީސް ހަތްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ރުފިޔާ)ގެ

ރ 518,700.00 (ހަލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ)

ރ 518,700.00 (ފަސްލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ)

ރ 518,700.00 (ފަސްލައްކަ އަށާރަހާސް ...

39. އެހެންކަމުން ... ވަސީޤާ ނަންބަރު:0005818

ހޮސްޕިޓަލިޓީ ރިޒޯޓް) ވާދޫ ބީޗްރިޓްރީޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ޝަހުދު އިބްރާހީމްއަށް އަނބުރާ ދިނުމަށް

އަންގައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ޖެހެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބާޠިލުކުރުން

40. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޙުކުމް ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރުދުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[16] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވަން ހަވާލުކުރެއިންވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ތާރީޚަކީ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ.[17] އެހެންނަމަވެސް ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށްވެސް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[18]

16. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
17. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)
18. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ހުކުމް:

ދަންނަވާ ބަޔާންކުރިހާ ސަބަބުތަކާ އެކުން ހުކުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 706/Cv-C/2019 ފެސިލިޓޭޓަރިން ކޮންޓްރެކްޓާ ހުކުމް ބާތިލުކޮށް، މިއެގްރީމެންޓުގެ 35 ވަނަ ނަންބަރުގެ 35.1، 35.2 އަދި 35.3 ގައި ބަޔާންކުރެވުނުގޮތަށް ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާތީ، މިއެގްރީމެންޓުގެ 35 ވަނަ ނަންބަރުގެ 35.4 ގައި ބަޔާންކުރާ 518,700.00ރ (ފަސްލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އަދި ވާދީ ބްރަދަރސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއިން ޝަކޫރު އިބްރާހިމް މަނިކުން އިންވެސްޓްމަންޓް ފައިސާ އަނބުރާ ދިނުމުގެ ގޮތުން ދަންނަވާ ފައިސާއެއްކަމަށް މިމައްސަލަ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ކަނޑައަޅައި، މިފައިސާ ޝަކޫރު އިބްރާހިމް މަނިކަށް ލިބިދިނުމުގެ ގޮތުން، މިހުކުމް ކުރި ތާރީހުން ފެށިގެން، މަދުވެގެން އެމަހަކަށް ޖެހޭވަރު ދައްކަމުންގޮސް މީލާދީ 03 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިފައިސާ ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކާ ހަވާލު ކުރުމަށް ވާދީ ބްރަދަރސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއަށް އަންގައި، މިއެގްރީމެންޓުގެ 35 ވަނަ ނަންބަރުގެ 35.5 ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ފައިދާ ދެންނެވޭކަމަށް މިމައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ބަލާފައިވާތީ، މިއެގްރީމެންޓުގެ 35 ވަނަ ނަންބަރުގެ 35.5 ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ޢަމަލު ކުރުމަށް މިމައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ވާދީ ބްރަދަރސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއަށް އަންގައި، ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 262 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ އުސޫލުން ފިޔަވައި ދައުވާކުރި ގޮތް މިއެގްރީމެންޓާއެކު ހިޔާރުކުރައްވާނިކަން އަންގައި، ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.

މިމައްސަލަ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
(ޚިލާފުން)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޖީދު

ޤަޟިއްޔާ ދައްކަންޖެހޭ ގޮތުގެ ތާވަލު:

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/HC-A/170 ގެ މައްސަލައާއި ގުޅިގެން ވާދީ ބްރަދާރސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްން ސ.މަރަދޫ ރަންބިން ސަރުދު އިބްރާހީމް މަނިކަށް ޤަޟިއްޔާ ދައްކަން ޖެހޭ ގޮތުގެ ތާވަލު (ޤާނޫނު ނަންބަރު:32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 262 މާއްދާ އާ ގުޅޭ):		
އިންފާޒު މަރުޙަލާގެ ޤަޟިއްޔާއާގުޅޭ:		
(1)	ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ޤަޟިއްޔާ:	518،700.00ރ (ފަސްލައްކަ އަށާރަހާސް ހަތްސަތޭކަ ރުފިޔާ)
(2)	ޤަޟިއްޔާ ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތް:	ވާދީ ބްރަދާރސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް(C-64/94)
(3)	ޤަޟިއްޔާ ލިބެންޖެހޭ ފަރާތް:	ސަރުދު އިބްރާހީމް މަނިކު، ރަންބިން ސ.މަރަދޫ (A200951)
(4)	ޤަޟިއްޔާ ދައްކަން ފަށަންޖެހޭ ތާރީޚް:	07 ފެބްރުއަރީ 2023
(5)	ޤަޟިއްޔާ ދައްކާ ހަމަކޮށް ނިންމަންޖެހޭ ތާރީޚް:	06 މޭ 2023
(6)	ކޮންމެ އިންސްޓޯލްމަންޓެއްގައި ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު:	172،900.00ރ (އެއްލައްކަ ހަތްދިހަދެހާސް ނުވަސަތޭކަ ރުފިޔާ)
(7)	ކޮންމެ އިންސްޓޯލްމަންޓެއް ދައްކަންޖެހޭ ތާރީޚް:	ފުރަތަމަ: 06 މާރޗް 2023 ގެ ކުރިން. ދެވަނަ: 07 މާރޗް 2023 ގެ ކުރިން. ތިންވަނަ: 06 މޭ 2023 ގެކުރިން.
ފައިދާގެ ޤަޟިއްޔާއާގުޅޭ:		
(1)	އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުހަމަވުމަށް ޖެހިފައިވާ 30 މަސްދުވަހުގެ ތެރެއިން ފައިދާ ދިފައިވާ މަސްތަކެއް އުނިކޮށް ފައިދާ ނުދީ ހުރި މަސްތަކުގެ ވާދީ ބްރަދާރސްއިން ބަލައި އެމަސްތަކަށް މަހަކު 45،660.37ރ (ސާޅީސް ފަސްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ރުފިޔާ ތިރީސްހަތް ލާރި) މަހެއް ސަރުދު އިބްރާހީމްއަށް ވާދީ ބްރަދާރސްއިން ޤަޟިއްޔާ ދޭން.	